2021.

ÉFOÉSZ Szabolcs Szatmár Bereg Megyei Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézmény

PEDAGÓGIAI PROGRAM

ÉFOÉSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete
4400 Nyíregyháza, Vécsey köz 4.
Telefon/fax:06-42/507-012
E-mail: efoesz.nyiregy@freemail.hu

Tartalom

I. Bevezetés 2

II. Az intézmény alapadatai 3

III. A Pedagógiai program törvényi háttere 4

IV. Az intézmény megalakulásának történeti áttekintése 5

V. Az intézmény működésének célja és feladatai 6

V.1. Célok 6

V.2. Az intézmény alapfeladatai 8

V.2.1. A feladatellátási helyeken végzett köznevelési alapfeladatok, és az engedélyezett tanulói létszám 8

V.3. A pedagógiai munka tervezése 10

V.4. Az ellátottak köre és a hozzájuk kapcsolódó szakemberek 11

V.5. A pedagógiai szakszolgálati feladatok részletezése 11

V.6. A korai fejlesztésben vezetendő dokumentációk 18

V.7. Tárgyi feltételek 19

VI. Fejlesztő nevelés-oktatás 20

VI.1. A fejlesztő nevelés oktatás habilitációs- rehabilitációs célú pedagógiai programja 20

VI.2. Az ellátottak köre és a hozzájuk kapcsolódó szakemberek 21

VI.3. A fejlesztő nevelés-oktatás feladata 22

VI.4. A fejlesztő nevelés-oktatás pedagógiai szakaszai 24

VI.5. A fejlesztés területei 25

VI.6. Foglalkozások típusai 35

VI.7. Egyéb egyéni terápiák 42

VI.8. A fejlesztő nevelés-oktatás dokumentumai 42

VI.9. A bekerülés feltételei 44

VI.9. A tanulói jogviszony megszűnése 44

VI.10. Tárgyi feltételek 44

VII. Intézményi kapcsolattartások módja 45

VIII. Egészségfejlesztéssel, környezetvédelemmel kapcsolatos feladatok 46

IX. Esélymegerősítő intézkedéseink 48

X. Záró dokumentumok 49

X.1. Záradékok és hatályba lépés 49

I. Bevezetés

Küldetésnyilatkozatunk:

„Ha vállalod kézen fogunk, s veled együtt esélyt adunk."

Az ÉFOÉSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesület által fenntartott, **ÉFOÉSZ Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai, Módszertani Intézmény** az Észak-Alföldi Régióban, ezen belül Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye három kistérségében, 5 telephelyen végzi tevékenységét. Az Észak-alföldi régió Magyarország keleti részén fekszik és három megyét (Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok és Szabolcs-Szatmár-Bereg) foglal magába. Területe 17 729 km^2, ezzel az ország második legnagyobb és egyben második legnépesebb régiója. Ebben a régióban jelenleg 28 kistérség található, melyek közül mindössze a debreceni tartozik a dinamikusan fejlődő kistérségek közé, három kistérség, a hajdúszoboszlói, a szolnoki, és a nyíregyházi sorolható a fejlett stagnáló kategóriába, míg a leszakadók között hét észak-alföldi kistérség található. A régió elmaradottságát jól tükrözi az a tény is, hogy a 28 kistérségből 25 (a három kimaradó a Debreceni, a Szolnoki és a Nyíregyházi kistérség) tartozik az ország 94, területfejlesztés szempontjából kedvezményezett kistérsége közé. Ezek közül 15 (Balmazújvárosi, Berettyóújfalui, Hajdúhadházai, Polgári, Püspökladányi, Kunszentmártoni, Tiszafüredi, Baktalórántházai, Csengeri, Fehérgyarmati, Ibrány-Nagyhalászi, Mátészalkai, Nagykállói, Nyírbátori, Vásárosnaményi) bekerült a 47, területfejlesztés szempontjából leghátrányosabb helyzetű kistérségek kategóriájába is. A munkalehetőségek tartós hiánya miatt fontos jövedelemforrásai a családoknak a szociális transzferek, és jelentős teher hárul a szociális ellátórendszerre is. A szociális helyzet azonban a települések erőforrásait is nagymértékben igénybe veszi. A hozzánk érkező gyermekek nagy részének családjai is igen szerény körülmények között élő emberek, akiknek a mindennapi megélhetés is problémát jelent. A telephelyeink az adott település, illetve a települések vonzáskörzetéből érkező, a megyei szakszolgálatok által hozzánk irányított gyermekeket tanulókat látják el.

II. Az intézmény alapadatai

Az intézmény fenntartója: ÉFOÉSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete

A fenntartó székhelye: 4400 Nyíregyháza, Vécsey köz 4.

Adószáma: 18811410-1-15

A fenntartó elérhetőségei: Telefon/fax: 42/507-012, 507-013,

Email: efoesz.nyiregy@freemail.hu, honlap: efoesznyiregyhza@eoldal.hu

A fenntartó hivatalos képviselője: Hankóné Tóth Olga elnök

Az intézmény neve: ÉFOÉSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai, Módszertani Intézmény (EGYMI)

Intézmény rövidített neve: ÉFOÉSZ SZ-SZ-B Megyei EGYMI

Intézmény típusa: többcélú köznevelési intézmény, egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmény

OM azonosító: 200445

Az intézmény székhelye: 4400 Nyíregyháza, Vécsey köz 4.

Adószáma: 18871706-1-15

Az intézmény elérhetőségei: Telefon/fax: 42/507-012, 507-013,

Email: efoesz.nyiregy@freemail.hu, honlap: efoesznyiregyhza@eoldal.hu

Intézményvezető: Nagy Tímea Zita

Az intézmény ellátási helyei:

- ÉFOÉSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete, Egységes Gyógypedagógiai Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézménye
  4400 Nyíregyháza, Vécsey köz 4.
- Nyírfa Gyógypedagógiai és Szociális Szolgáltató Központ
  4400 Nyíregyháza, Koszorú utca 10.
- ÉFOÉSZ Gyógypedagógiai és Szociális Szolgáltató Központ
  4244 Újfehértó, Böszörményi út 42
- Tiszavirág Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ
  4561 Baktalórántháza, Köztársaság tér 2.
- ÉFOÉSZ Szatmári Gyógypedagógiai és Szociális Szolgáltató Központ
  4911 Nábrád, Árpád út 40.

III. A Pedagógiai program törvényi háttere

- 2011.évi CXC. Törvény a nemzeti köznevelésről szóló (Knt.) 26 §-a.
- 20/2012.(VII.31.) EMMI rendelet a nevelési intézmények működéséről és köznevelési intézmények névhasználatáról 6.§-a.
- 2011.évi CXC. Köznevelési törvény 47.§.
- a Nemzeti alaptantervről szóló 110/2012. (VI.4.) Korm. Rendelet, illetve a kerettantervek kiadásáról szóló 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet és ennek mellékletei.
- a 32/2012. (IX.(.) EMMI rendelet s Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve.
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény.
- az információs önrendelkezési jogról és az információ szabadságról szóló 2011. évi CXII. Törvény.
- az 1998 évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról,
- az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló 17/2014. (III.12.) EMMI rendelet,
- az iskola- egészségügyi ellátásáról szóló 26/1997. (IX.3.) NM rendelet,
- 2018. évi I. törvény Magyarország 2019. évi központi költségvetési törvény 7. melléklete
- 15/2013. (II.276) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről (továbbiakban EMMI rendelet)
- 8./2014. (I.30.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013.(II.26.) EMMI rendelet módosításáról.

A törvényi szabályozáson túl szem előtt tartottuk:

- a helyzetelemzésből adódó feladatokat;
- a működésünket meghatározó helyi dokumentumokat;
- a felhasználói kör elvárásait: fenntartó; szülők; gyerekek; pedagógusok; partnerek.

IV. Az intézmény megalakulásának történeti áttekintése

Az ÉFOÉSZ megyénkben már az 1981-es években biztosított tanácsadást, fejlesztést a fogyatékos gyermekeket nevelő családoknak. 2004-ben az egyesület önállóvá válásával egy időben hoztuk létre, az ÉFOÉSZ Egységes Pedagógiai Szakszolgálatot. Szándékunk határozott volt, ugyanakkor azt is tudtuk, hogy további szakmai ismeretekre, elméleti és gyakorlati tudásra, valamint a társszolgáltatókkal való szoros együttműködésre van szükségünk ahhoz, hogy valóban megfelelő minőségben tudjunk szakmai szolgáltatásokat biztosítani a családok számára. Első feladatunk egy, a kezdeti elképzeléseink megvalósításához alkalmas ingatlan-átalakítása volt. Nyíregyháza Megyei Jogú Város tulajdonában lévő és az Egyesület 10 évre megkapott bérleménye volt. Ezután, 2007-ben Újfehértón, majd Nábrádon, és 2012. szeptemberében Nyíregyházán és Jármiban nyitottunk új telephelyet a növekvő feladatok ellátásához.. Minden önkormányzat támogatta egyesületünket az épületek térítésmentes használatával. 2019-ben Baktalórántházán is felújítottunk egy egyházi épületet, amely a Jármiban lévő telephelyet váltja ki.

Szolgáltatásaink a hozzánk forduló családok által megjelenített igények alapján alakultak. Telephelyeink infrastrukturális elhelyezkedése jól átgondolt, így a családok könnyen eljuthatnak a fejlesztésekre. A telephelyeinken lévő épületek akadálymentesek, a bennük folyó szakmai munkának maximálisan megfelelnek, eszközzel jól ellátottak. A személyi feltételeket a fenntartó biztosítja, így az oktatási munkában gyermekorvos-gyermekneurológus, sérültségnek megfelelő végzettségű gyógypedagógusok, pszichológus, logopédusok, gyógytornászok, gyógypedagógiai asszisztensek, nevelő-oktató munkát segítő személyek is tagjai. Munkatársaink az ellátott gyermekek életkori és fejlődési sajátosságainak megfelelően szereztek, és a mai napig is szereznek további specifikus szakmai tudást, gyakorlatot, a koraszülöttektől az autizmus spektrumzavarral élő kisgyermekeken át a súlyosan – halmozottan sérült magas színvonalú ellátásához.

Az elmúlt évek alatt nem csak munkatársaink száma és tudása gyarapodott, hanem évről évre nőtt az ellátásban résztvevő családok száma is.

A saját mindennapi küzdelmeink megvívása mellett, változatlanul célunk az érintett családok életminőségének javítása, mindennapjainak könnyebbé tétele közvetlenül és közvetve, a szakemberek képzésével, továbbképzésével egyaránt.

V. Az intézmény működésének célja és feladatai

Jövőképünk:

- Az intézmény pozíciójának megtartása Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyében
- Az intézmény a térség legeredményesebb intézményei közé tartozzon
- A kor követelményeinek megfelelő módszertan
- A fejlesztett gyermekek eredményesen állják meg a helyüket az oktatásban

V.1. Célok

Alapvetően a sajátos nevelési igényű tanuló gyógypedagógiai nevelését-oktatását (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, értelmi fogyatékos- enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos –középsúlyos értelmi fogyatékos) végezzük.

Az intézményben folyó nevelőmunka célja, a gyermekek/tanulók mind teljesebb beillesztése a társadalomba, ennek érdekében hiányosságaik lehetőséghez mért kompenzálása, képességeik, készségeik és ismereteik optimális fejlesztése a nevelési-oktatási folyamat során, miközben biztosítjuk számukra a gyermeki lét örömeit, és a mind teljesebb emberi életre való felkészülés lehetőségét.

Célunk megvalósítása érdekében:

- Speciális módszerek, terápiák alkalmazásával, az alapkompetenciák fejlesztésével segítjük az egyre pontosabb észlelést, a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezet, a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását.
- Az érzelmi biztonság megteremtésével támogatjuk az interperszonális kapcsolatok kialakulását, az énkép, önismeret fejlődését, új attitűdök, normák kialakulását.
- A tanulási képességeket meghatározó ismeretek nyújtásánál a mozgásos tapasztalatszerzésre alapozunk.
- Támogatjuk a szülői kezdeményezéseket, a szülőkkel együttműködve szolgáljuk a gyermek fejlődését. Feladatunk a gyermekvédelmi munka erősítése, együttműködés kialakítása a gyermekvédelmi hálózattal.

- Felkészítjük az arra alkalmas gyermekeket a többségi intézményes nevelésre (integrációra), részt veszünk a befogadó pedagógusok képzésében, az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.
- Céljaink megvalósítása érdekében felkutatunk olyan erőforrásokat (szponzorokat) melynek segítségével javíthatjuk a tárgyi feltételeket.
- Együttműködést alakítunk ki a fogyatékos gyermekek ellátását támogató alapítványokkal, egyesületekkel, szakszolgálatokkal. A gyermekek szakszerű, eredményes fejlesztése érdekében fontos.
- Folyamatosan figyelemmel kísérjük a pályázati lehetőségeket.

Intézményünk legalapvetőbb elve a gyermekközpontúság, a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a tanuló autonómiájának tiszteletben tartása. A gyógypedagógiai munka speciális jellegéből adódóan az alább felsorolt elveket tartjuk szem előtt:

- **Differenciáltság elve**: A tanulók képességüknek megfelelő jellegű és ütemű nevelésben-oktatásban vehetnek részt, megvalósítva a korrekciós, terápiás személyiségfejlesztést.
- **Az intézmény nyitottságának elve**: Az intézmény bevonja a szülőket, az társ intézményeket a pedagógiai tevékenységébe. A nevelés-oktatás színtere a társadalmi élet és tevékenység számos fóruma is.
- **Az iskolai élet demokratizmusának elve**: A jogok és kötelességek mértékének rendszere igazodik a gyermekek életkorához és fejlettségi szintjéhez. A színes sokoldalú iskolai élet légköre segíti a nevelő és növendék közötti demokratikus kapcsolat létrejöttét.
- **A képesség és tudás relevanciájának elve**: A tananyag, a követelmények a modern társadalom és gazdaság, illetve az ezekben való egyéni boldogulás igényének kell, hogy megfeleljen.
- **Aktív felelős cselekvés elve**: Az intézményi élet színterein megvalósul a tevékenység-központúság, amely megalapozza a gyermekek önállóságot. A tanulókat fokozatosan arra kell ösztönözni, hogy tevékenységüket saját maguk is meg tudják szervezni.
- **Gyógypedagógusi etikai alapelvek**: A gyógypedagógus tiszteletben tartja minden ember méltóságát és önrendelkezési jogát. A gyógypedagógus előítélet, hátrányos megkülönböztetés nélkül végzi munkáját. Nem különböztet meg, és

nem utasít vissza faji, nemzetiségi, vallási és egyéb okok miatt senkit. A gyógypedagógus kliense helyzetével nem él vissza.

V.2. Az intézmény alapfeladatai

Az intézmény az alapfeladatait a 2011. évi CXC köznevelési törvény 4§ alábbi pontjai szerint végzi: A köznevelési intézmény, alapító okiratában, működési engedélyében foglalt köznevelési alapfeladatok, ezen belül:

- *Pedagógiai szakszolgálati feladat, ezen belül:*
  - Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés oktatás és gondozás
  - Logopédiai ellátás
  - Konduktív pedagógiai ellátás (gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási feladaton belül)
  - Gyógytestnevelés
  - Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetése
- *Fejlesztő nevelés-oktatás*

V.2.1. A feladatellátási helyeken végzett köznevelési alapfeladatok, és az engedélyezett tanulói létszám

4400 Nyíregyháza, Vécsey köz 4 alatti székhely:

- fejlesztő nevelés-oktatás
- pedagógiai szakszolgálati feladat, ezen belül:
  a) gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás,
  b) gyógytestnevelés,
  c) logopédiai ellátás,
  d) konduktív pedagógiai ellátás (gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási feladaton belül)
- Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetése.

Maximális ellátható létszám: 90 fő.

4400 Koszorú út 10 sz. alatti feladatellátási hely:

- fejlesztő nevelés-oktatás
- pedagógiai szakszolgálati feladat, ezen belül:
  a) gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás,
  b) gyógytestnevelés,
  c) logopédiai ellátás,
  d) konduktív pedagógiai ellátás (gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási feladaton belül)

Maximális ellátható létszám: 60 fő.

4244 Újfehértó, Böszörményi út 42. sz. alatti feladatellátási hely:

- fejlesztő nevelés-oktatás
- pedagógiai szakszolgálati feladat, ezen belül:
  a) gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás,
  b) gyógytestnevelés,
  c) logopédiai ellátás,
  d) konduktív pedagógiai ellátás (gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási feladaton belül)

Maximális ellátható létszám: 20 fő.

4911 Nábrád, Árpád út 40. sz. alatti feladatellátási hely:

- fejlesztő nevelés-oktatás
- pedagógiai szakszolgálati feladat, ezen belül:
  a) gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás,
  b) gyógytestnevelés,
  c) logopédiai ellátás,
  d) konduktív pedagógiai ellátás (gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási feladaton belül)
- Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetése.

Maximális ellátható létszám: 70 fő.

4561 Baktalórántháza, Köztársaság tér 2. sz. alatti feladatellátási hely:

- fejlesztő nevelés-oktatás
- pedagógiai szakszolgálati feladat, ezen belül:
  a) gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás,
  b) gyógytestnevelés,
  c) logopédiai ellátás,
  d) konduktív pedagógiai ellátás (gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási feladaton belül)

Maximális ellátható létszám: 20 fő.

V.3. A pedagógiai munka tervezése

Intézményünkben, mind a szakszolgálati feladatok, mind pedig a fejlesztő nevelés-oktatás területén fontos a pedagógiai munka megtervezése. A tervezés legfontosabb lépése a tanulók alapos ismerete. A nevelést és oktatást, sem a tananyag struktúráját nem lehet egységes szempontok szerint kialakítani. A diagnosztikus munkához használt eljárások:

- anamnézis felvétel,
- célzott pedagógiai, gyógypedagógiai megfigyelések,
- Strassmaier és TARC felmérőlapok használata,
- informális felmérő eszközök az autizmussal élő gyermekeknél.

A szakértői véleményben leírtak, illetve a saját megfigyelésen, vizsgálatokon tapasztaltak alapján elkészít a tanuló éves, egyéni fejlesztési tervét.

A telephelyek tanév elején éves munkatervet készítenek, melyben az alapfeladatokon túl, egyéb tanév közbeni eseményeket is rögzítenek, például tervezett ünnepek, kirándulások, szabadidős programok.

A tanulók értékelése év végén történik. Az értékelés 3 példányban készül, melyből egy példányt a szakértői bizottságnak küldünk meg, egy példányt a szülő kap, és egy pedig bekerül a tanuló dossziéjába.

V.4. Az ellátottak köre és a hozzájuk kapcsolódó szakemberek

Az ellátott sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók köre és speciális gyógypedagógiai végzettséggel rendelkező kollégáink:

- Mozgásfogyatékos gyermek/tanuló esetén – szomatopedagógus.
- Látásfogyatékos gyermek/tanuló esetén – tiflopedagógus.
- Hallásfogyatékos gyermek/tanuló esetén – szurdopedagógus.
- Enyhe értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott) gyermek/tanuló esetén - tanulásban akadályozottak pedagógiája (TANAK) szakos gyógypedagógus.
- Középsúlyos értelmi fogyatékos, súlyos-halmozottan sérült (értelmileg akadályozott) gyermek/tanuló esetén - értelmileg akadályozottak pedagógiája szakos (ÉAK) gyógypedagógus.
- Beszédfogyatékos gyermek/tanuló esetén – logopédus.
- Autizmus spektrum zavarral élő gyermek/tanuló esetén - autizmus spektrum pedagógiája szakos gyógypedagógus.
- Egyéb pszichés zavarral küzdő gyermek/tanuló esetén - pszichopedagógia szakos gyógypedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos gyógypedagógus.

V.5. A pedagógiai szakszolgálati feladatok részletezése

Intézményünk telephelyein, kivéve a Nyíregyháza, Koszorú út 10. szám alatti telephelyet, mindenhol végzünk pedagógiai szakszolgálati alaptevékenységeket. Ezek a tevékenységek a következők:

1. **Gyógypedagógiai tanácsadás:** A tanácsadás fókuszában az adott problematika áll, a munka kevésbé irányul a mélyebb feltárásra, inkább a szükségletek beazonosítása mentén a lehetséges változtatásokat helyezi előtérbe. A tanácsadási folyamat hossza változó, befolyásolja a problematika mélysége és a résztvevők igénye. A szakember által megajánlott tanácsadást a szülők saját szükségleteik, belátásuk szerint vehetik igénybe. A tanácsadás lehetőséget biztosít az adott kérdés szélesebb áttekintésére, a vizsgálati eredmények alaposabb körül járására. A tanácsadás során - a folyamat nevével ellentétben - a szakember nem tanácsokat mond, amit a szülők meghallgatnak, hanem az eredményes munka a szülők aktív

részvételét kívánja meg, s a szakember inkább követője, támogatója a szülőknek. A tanácsadás folyamatában lehetőség nyílik az aktuális nehézséget a szakember által kínált „tükörben" meglátni, ami segítheti a történések jobb megértését, a jelenlévő folyamatok, érzelmek beazonosítását, a szerepek tisztázását. A munka fokozhatja a szülők viselkedésének tudatosabbá tételét, segítheti a hatékonyabb nevelést, javíthat a szülő-gyermek, illetve a szülők közti kommunikáción, s végső soron a kapcsolatokon is. A korai intervenciónak, a gyógypedagógiai tanácsadásnak szerves részét képezi az információk nyújtása a családok számára a gyermek fogyatékosságával, eltérő fejlődésével összefüggő egészségügyi, pszichológiai, nevelési és pedagógiai kérdésekkel kapcsolatban. Fontos szempont az érdekérvényesítéssel kapcsolatos segítségnyújtás, tanácsadás. Mivel Szakszolgálatunkban a gyermekek ambuláns ellátását, fejlesztését kapnak, munkatársaink segítséget nyújtanak a családoknak a gyermek számára legmegfelelőbb közösség, illetve további fejlesztési módszerek és intézmények megkeresésében. Szükség esetén a helyi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatokkal való kapcsolatfelvételben, vagy más hivatalos szervekkel való együttműködésben is segítünk a családoknak.

2. **A korai fejlesztés és intervenció.** Az emberi fejlődés üteme az élet első éveiben a leggyorsabb. Ez az időszak nagyon fontos a sajátos nevelési igényű gyermekek számára. Ki kell használnunk a legfogékonyabb időszakot a gyermek életében, hogy a benne rejlő képességek kibontakozhassanak. **Célunk**, hogy a még kialakulatlan vagy sérült, illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábban és minél hatékonyabban történő fejlesztésével a gyermekek életminőségét javítsuk, segítsük minél teljesebb beilleszkedésüket a társadalomba. A sérült gyermekek nevelése nagy lelki és fizikai terhet jelent a szülők számára. A korai fejlesztés támogatást nyújt nekik, segítve őket a sérült gyermekük elfogadásában, kapcsolataik kialakításában és mintát nyújt a speciális, otthoni fejlesztő foglalkozásokhoz is. A korai fejlesztés és intervenció célcsoportjába 0-6 éves korú, eltérő fejlődésű, fogyatékos, illetve fejlődés szempontjából veszélyeztetett csecsemők, kisgyermekek és családjaik tartoznak. A kora gyermekkori intervenció ezen gyermekek tervszerűen felépített fejlesztőprogramja, mely komplex diagnosztikai vizsgálatot, gyógypedagógiai fejlesztést, tanácsadást és különböző terápiás szolgáltatásokat foglal magába. **Korai fejlesztésre**,

intervenciós szolgáltatásokra **azok a gyermekek jogosultak**, akik megfelelő differenciáldiagnosztikai vizsgálómódszerrel elvégzett vizsgálat során elmaradást mutatnak a mozgásfejlődés, az értelmi fejlődés, a kommunikáció, a beszédfejlődés, a szociális, érzelmi fejlődés, a figyelem, magatartás és/vagy a látás, hallás területén, és erről olyan szakértői bizottsági véleménnyel rendelkeznek, melyben az intézményünket jelölték ki ellátást biztosító helyként. A **korai fejlesztés és intervenció előírt óraszáma** a 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet 4. §-a szerint, a gyermek állapotától függően, **0-3 éves kor között 1-4 óra hetenként, 3-5 éves kor között 2-5 óra hetenként. 5-6 éves kor között legalább heti 5 óra.** A fejlesztésoktatás megvalósulhat egyéni foglalkozás vagy legfeljebb hat gyermekből álló csoportos foglalkozás keretében. A heti időkeretet a szakértői bizottság állapítja meg, és a fejlesztő szakember(ek) javaslata által, a szülő és a bizottság beleegyezésével módosítható, ha szükséges. A gyermek fejlődési profiljának ismeretében és a család igényeit figyelembe véve igyekszünk a lehető legtöbb és legmegfelelőbb segítséget nyújtani. Alapvető céljaink között szerepel, hogy a család számára lehetőleg az intézményen belül biztosítsunk minden olyan szolgáltatást, amelyre a gyermeknek szüksége van. Intézményünkben a gyógytestnevelés a szakértői bizottságok szakvéleménye alapján, illetve magánúton is igénybe vehető egyéni, páros, illetve csoportos formában. A terápiában figyelmet kap:

- szülők korrekt felvilágosítása gyermekükkel kapcsolatban,
- a járulékos károsodások kialakulásának megakadályozása,
- perspektívák felvázolása,
- rendezvények szervezése
- nyári táborok szervezése.

A komplex fejlesztés területei:

- nagymozgások fejlesztése,
- finommozgások fejlesztése,
- érzékelés, észlelés fejlesztése a gyermek szomatikus, vesztibuláris, taktilis, akusztikus, vizuális, valamint szag- és íz ingerlése útján,
- beszéd- és kommunikáció fejlesztése,
- figyelem fejlesztése,
- játéktevékenység fejlesztése,
- szociabilitás és önállóság fejlesztése.

3. **Logopédiai fejlesztés:** Az Nkt. 18. § (2) bekezdés e) pontja szerinti logopédiai ellátás feladata a beszédindítás, a hang- beszéd- és nyelvfejlődési elmaradás, a beszédhibák és a nyelvi-kommunikációs zavarok javítása, a diszlexia, a diszortográfia, a diszgráfia, a diszkalkulia kialakulásának megelőzése a beszéd technikai és tartalmi fejlesztését szolgáló logopédiai terápiás foglalkozáson. A logopédiai ellátás egyéni foglalkozás, illetve legfeljebb hat gyermekből, tanulóból álló csoportfoglalkozás keretében szervezhető meg. A logopédiai terápia minimális időkerete heti két alkalom, időtartama maximum 45 perc/foglalkozás. A logopédiai ellátásban való részvétel a gyermek életkorától függetlenül, az annak szükségességét megállapító logopédiai vizsgálat alapján bármikor megkezdhető. A logopédiai terápia biztosítja a beszédhibás egyén személyiségének töretlen fejlődését, célkitűzéseinek megvalósulását, az optimális szocializációt. A terápia megválasztását a kóroki tényezők, a beszédhibás életkora, a logopédiai kórforma súlyossága, kiterjedése, az esetleges halmozott beszédsérülés, a terápia kezdetének időpontja, a környezet, és az integráció lehetőségének érvényesítése alakítja. A logopédiai ellátást igénylők köre azon gyermekekből, ill. gyermekcsoportokból tevődik össze, akiket a logopédiai szűrővizsgálat megállapítása alapján a logopédus terápiára irányít. Intézményünkben a logopédiai ellátás történhet a Szakértői Bizottság, egyéb szakemberek javaslata alapján, valamint a szülő kérésére magánúton is.

4. **Konduktív pedagógiai ellátás:** „A konduktív pedagógiai ellátás törvényi hátterét a köznevelési törvény és a szakszolgálati rendelet adja. Ez utóbbi 27. paragrafusának (1) pontja kimondja, hogy a köznevelési törvény 18. § (2) bekezdés g) pontja szerinti konduktív pedagógiai ellátás feladata a központi idegrendszeri sérültek konduktív nevelése, fejlesztése és gondozása."[1] A konduktív pedagógiai ellátás intézményünkben egyéni és csoportos fejlesztés keretében is igénybe vehető. A konduktor az előzetes ismeretei, valamint operatív megfigyelései alapján állítja össze a konduktív pedagógiai programot az adott csoportra vagy az adott gyermekre, tanulóra. A program komplexitása biztosítja a mozgássérült gyermek harmonikus személyiségfejlesztését, a kívánt

[1] Fehér:2015

magatartásformák és szükségletek kialakítását, az ismeretelsajátítást, a készség- és képességfejlesztést. Ezek eredményeként a mozgásukban akadályozott gyermekek is képessé válnak/válhatnak az életkoruknak megfelelő követelményeknek, elvárásoknak a lehető legnagyobb önállóság kialakításával megfelelni. A konduktív fejlesztési programban egymástól elválaszthatatlanul jelen van a koordinált mozgás, az aktív magatartás szükségletének létrehozására irányuló mozgásnevelés, az önálló életmód tanítása, az értelmi nevelés és fejlesztés, a kommunikáció, és beszédfejlesztés, az érzelmi, akarati tulajdonságok formálása. A konduktor által, a gyermek megfigyelései és aktuális állapota alapján összeállított programon belül a feladatsorok és programegységek, valamint a feladatsorokban található feladatok is egymásra épülnek, egymást kiegészítik és bővítik a fokozatosság elvét követve a nagymozgástól a differenciáltabb mozgások felé haladva. Ezek alapján a az feladatsorok típusa a következőek lehetnek:

- hely- és helyzetváltoztatás tanulása fekvő, ülő, álló helyzetből kiindulva,
- egyéb feladatsorok (pl.: tartásjavító, lábboltozat erősítő, egyensúlyfejlesztő, állás-járás tanítását cézó stb. a gyermek szükségleteitől függően).
- az aktív cselekvésekre alkalmas testhelyzetek kialakításának módjának megtaníttatása,
- az elemi és finommozgások összerendezett, harmonikus kivitelezése, izomtónusuk akaratlagos befolyásolása (a konduktív nevelés pedagógiai szakszolgálati protokollja alapján).

A feladatsorokba az egyes feladatként meghatározott tevékenységen kívül beépülnek a térészlelés, a testvázlat, a beszédkészség javítását, elmélyítését lehetővé tevő tevékenységek is. Az egyéni konduktív fejlesztési terv tartalma kiterjed a következő területekre: hosszú távú célok, rövid távú célok. Intézményünkben a gyógytestnevelés a szakértői bizottságok szakvéleménye alapján, illetve magánúton is igénybe vehető egyéni, páros, illetve csoportos formában.

5. **Gyógytestnevelés:** A gyógytestnevelés komplex, pedagógiai környezetbe, nevelési-oktatási folyamatba ágyazott testnevelés tanóra, mely az adott elváltozás célzott terápiája mellett preventív és korrekciós célokat is szolgál a gyermek testi képességeinek, mozgásműveltségének fejlesztése által, továbbá kialakítja a

sportolás iránti. Célja a testi és a lelki egészség megőrzése, az egészségügyi elváltozások korrigálása, a deformitások prevenciója, a testi képességek fejlesztése, a mozgásigény kialakítása, a mozgásműveltség fejlesztése. Prevenciós célja a kóros testi, fizikai és élettani elváltozások kialakulásának megakadályozása. Rehabilitációs cél a kialakult elváltozások javítására törekvés, a minél teljesebb egészségi állapot visszaállítása a testnevelés, a sport és a gyógytestnevelés eszközeivel.

Feladatai:

- Kondicionális képességek mérése
- Kondicionális képességek fejlesztése (erő gyorsaság, állóképesség, lazaság, hajlékonyság)
- Koordinációs képességek kialakítása, fejlesztése (finommotoros mozgáskoordináció, egyensúly, ügyesség, kinesztétikus érzetek feldolgozása, testséma, lateralitás, mozgásautomatizmusok, tudatos mozgásszabályozás, mozgástanulási képesség, izomtónus-szabályozás, mozgásdinamika)
- Kontraindikált gyakorlatok mellőzése
- Terhelés-élettani ismeretek alkalmazása

Intézményünkben a gyógytestnevelés a szakértői bizottságok szakvéleménye alapján, illetve magánúton is igénybe vehető egyéni, páros, illetve csoportos formában.

6. **Utazó gyógypedagógiai ellátás és tartósan beteg tanulók ellátása:** Az utazó gyógypedagógiai ellátásunk célja: a megyében lévő ápoló-gondozó otthonokban élő személyek, illetve olyan tanulók ellátását biztosítja, akiket állapotuk miatt csak saját otthonukban lehet oktatásban részesíteni. Az utazó gyógypedagógiai hálózat keretében biztosított habilitációs-rehabilitációs ellátás formája a gyermek igényei és a szakértői véleményben foglaltak alapján lehet: egyéni foglalkozás, mikro-csoportos foglalkozás, csoportos foglalkozás. A habilitációs foglalkozások megtartására általában a befogadó intézményben, vagy a tanuló lakóhelyén kerül sor. Az utazó gyógypedagógusaink által biztosított habilitációs-rehabilitációs foglalkozások heti rendszerességgel, előre egyeztetett időpontban, a gyermek/tanuló órarendjéhez igazodva folynak, időtartamuk mindig az egyéni képességekhez igazodik. A tanulók részére biztosított habilitációs-rehabilitációs foglalkozások száma a sérülés specifikumától és az ellátás komplexitásától

függően kerül meghatározásra a Szakértői véleményben, valamint a jogszabályban meghatározottak alapján.

V.5.1. Egyéb alkalmazott terápiák

1. **Alternatív és augmentatív kommunikáció fejlesztése:** Célja, hogy lehetővé tegye, illetve segítse a sérültek beilleszkedését, a sérült kommunikáció által okozott hátrányok csökkentését érzelmi, értelmi és szociális téren. Alkalmazása: a nem beszélő súlyosan-halmozottan sérült tanulók, illetve az autizmus spektrumzavarral diagnosztizált tanulók esetében. Feladatai:
   - A kommunikáció iránti igény felkeltése, kommunikációs kedv erősítése
   - Meglévő kommunikáció csatornák és módok feltérképezése, erősítése, bővítése, újak kialakítása.
   - Alapkommunikáció kialakítása: Önálló akaratközlés, vélemény, szükséglet, döntés kifejezésének megtanítása.
   - Tetszés-nem tetszés nyilvántartására, választásra való ösztönzés.
   - Pozícionálás, a kommunikációt leginkább elősegítő testhelyzetek megtalálása.
   - Képességekhez igazodó kommunikátorok megtalálása, használatának kialakítása.
   - Kommunikátorok használatának fejlesztése, minél szélesebb körben bevonása a mindennapi életben.
   - Kapcsolóhasználat kialakítása.
   - Személyiségünk minél teljesebb kibontakoztatása.
   - A lehető legteljesebb beilleszkedés a társadalomba.

2. **Tervezett Szenzomotoros Tréning (TSMT):** A TSMT célja, hogy a mozgások az automatizmus szintjére kerüljenek, alapja egy szenzomotoros szemléletű mozgásvizsgálat. A vizsgálat során meg tudjuk állapítani, hogy a különböző problémák hátterében mi húzódik meg, organikus, idegrendszeri éretlenségről van-e szó vagy pedig lelki eredetű-e a probléma. A teszt pontosan megmutatja, hogy az egyes területek (idegrendszer, mozgáskoordináció, taktilis [érintési] terület, ritmusérzék, egyensúly, keresztmozgások, stb.) érettsége hány százalékos, és így azt, hogy melyek azok a területek, amik fejlesztésre szorulnak és milyen

mértékben. Kiválóan alkalmazható a módszer a megkésett beszédfejlődésű, megkésett mozgásfejlődésű, autista, magatartásproblémás, hiperaktív és figyelemzavaros gyerekeknél. Tervezett Szenzomotoros Tréningben részesülnek azok a gyerekek, akiknél a meglassúbbodott mozgásfejlődés fő okaként az egyensúly és/ vagy koordinációs zavar szerepel, illetve akiknél vezető a figyelemzavar, a hiperaktivitás, az autisztikus viselkedés vagy egyéb nehezen kezelhető magatartásforma. Az **egyéni TSMT** terápia Home-tréning (otthon végezhető) formájában alkalmazható feladatsorokat tartalmaz. A gyermek problémájának megfelelő, egyénre szabott feladatsorokat tanít be a terapeuta a családnak, melyet kontroll találkozások követnek. Súlyosabb lemaradással, magatartási és figyelmi problémákkal küzdő, még csoport éretlen gyermekeknek javasolt ez a forma. Cél a gyors felzárkóztatás, együttműködés beindítása, minél hamarabbi csoportba illesztés. A **csoportos TSMT** (Tervezett Szenzomotoros Tréning) azonos problémájú gyerekekből homogén csoportokat alkotva, berendezett tornateremben sokféle fejlesztő eszköz (gördeszka, roller, labdák, csúszdák, hinták, pörgős játékok, kötelek, padok, zsámolyok, stb.) alkalmazásával állítja össze a szakember a megfelelő mozgássort. Cél a helyzetfelismerés és problémamegoldó képességek fejlesztése, változatos mozgásélmények megtapasztalása, a közösségbe való beilleszkedés, irányíthatóság, valamint a mozgáskoordináció, a figyelem és az önkontroll fejlesztése.

V.6. A korai fejlesztésben vezetendő dokumentációk

- Anamnézis
- Szakértői Bizottság határozata az intézménykijelölésről
- Egyéb orvosi dokumentáció
- Szülői nyilatkozat arról, hogy más oktatási intézményt nem látogat a gyermek
- Éves fejlesztési terv, melyet a gyermekkel foglalkozó szakemberek team munkában készítenek el, és a szülők is megismerik, aláírják.
- Egyéni fejlesztő napló (Tü.350), és az azt kiegészítő Betétlap az Egyéni fejlesztő napló nyomtatványhoz (Tü.351), vagy szerkesztett formájú betétlap a nyomdai formával megegyező tartalommal.

- Értékelő lap tanév végén vagy a fejlesztés és tanácsadás lezárásakor (ebből a 15/2013. (II.26.) EMMI rendeletnek megfelelően a szülő is kap egy példányt)
- Pedagógiai vélemény(ek)
- Kontrollvizsgálati vélemény(ek), kérőlapok
- Egyéb beutalókból, igazolásokból stb., melyet a családnak kiadtunk (pl. felemelt családi pótlék igényléséhez), egy-egy példány
- Szakértői bizottság által kiadott Utazási betétlap másolata

Az aktuálisan hozzánk járó gyermekek dokumentációja Nyíregyháza, Vécsey köz 4 szám alatti irattárban található. a telephelyeken a szakértői bizottsági vélemények másolata, illetve az aktuális tanévhez szükséges, illetve vezetendő dokumentációk találhatóak. Tanév végén a lezárt anyagok bekerülnek az irattárba.

Természetesen **a személyi adatok védelmét** és a szakmai titoktartás szabályait szem előtt tartva kezeljük a dokumentumokat. Azon túl, hogy a köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 41-43. §-ában meghatározott adatokat a köznevelés információs rendszerébe (KIR) szolgáltatjuk, valamint szakértői bizottságok felé normatíva igénylő folyamatok során vizsgálati véleményeket továbbítunk, a hozzánk járó gyermekek személyazonosításra alkalmas adatai, illetve az ellátásukkal kapcsolatos bármely információk nem nyilvánosak, azokat nem adjuk ki harmadik személynek a szülők (illetve a szülő felügyeletet gyakorló személy) írásos beleegyezése nélkül. Az adatkezeléssel kapcsolatban a köznevelési törvény mellett az 1992. LXIII. számú, a személyes adatok védelméről szóló törvény, az 1997. CLIV. számú egészségügyi törvény, és az 1997. XLVII. számú, az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok védelméről szóló törvény rendelkezéseit tartjuk szem előtt.

V.7. Tárgyi feltételek

Az intézmény telephelyein lévő csoportszobák, fejlesztőszobák, mozgásfejlesztő termek, szülői váró, konyhák, udvar jól felszereltek, korszerűek. Minden tekintetben megfelelnek az oktatás tárgyi feltételeinek. A fejlesztő nevelés-oktatás feladatainak ellátásához az intézmény rendelkezik a 4/2010.(I.19.) KM rendelet 3. sz. melléklete által előírt helyiségekkel, eszközökkel és felszerelésekkel.

VI. Fejlesztő nevelés-oktatás

VI.1. A fejlesztő nevelés oktatás habilitációs- rehabilitációs célú pedagógiai programja

Alapelvek: A 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet 3. mellékletében a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés-oktatásának irányelve részletesen ismerteti a gyógypedagógiai nevelés, fejlesztés során alkalmazott alapelveket:

- **A kommunikáció és interakcióelve**: a nevelési folyamat kölcsönös párbeszéden alapuló interperszonális kapcsolatként épül fel, intenzív testi kontaktuson keresztül a kommunikatív szituációkra építve lehetséges.
- **A normalizáció és participáció elve**: a képességekhez mért lehető legjobb szintű társadalmi beilleszkedés elősegítése az életkoruknak megfelelő minták, életfeltételek, modellek hozzáférhetőségének biztosításával.
- **A komplexitás, a személyiségközpontúság, a szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve**: az egyéni képességek, szükségletek, igények felmérése, a fejlesztési folyamat megtervezése, megvalósítása, és értékelése.
- **A kooperáció és a tudatosság elve**: a partnerek a kitűzött cél érdekében, a cselekvésük tervezését és kivitelezését egymáshoz viszonyítva koordinálják.
- **A differenciálás és az individualizáció elve**: egyéni gyógypedagógiai diagnosztizálás alapján készülő fejlesztési tervekre épülő, egyénre szabott célkitűzések, didaktikai metodikai elemek kiválasztása, a feladatok megvalósítása, értékelése.

A rehabilitációs pedagógiai programunk a tanköteles korú, súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek iskolai keretek között történő fejlesztésének alapdokumentuma. Alapja elsősorban a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének irányelve, amely figyelembe veszi a mindenkor hatályos a köznevelési törvény, a NAT és a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelveire vonatkozó rendelkezéseket.

A „Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 3-4.§-a alapján a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók

tankötelezettségének teljesítését fejlesztő nevelés-oktatás keretében gyógypedagógiai intézményben kezdheti meg annak a tanítási évnek az első napjától, amelyben a hatodik életévét betölti. Az Nkt. 2011. évi CXC. törvény 15. § (2) bekezdése alapján intézményünk a **fejlesztő nevelés-oktatást egyéni illetve csoportos** formában szervezi meg. A **bekerülés feltétele** olyan súlyos és halmozott fogyatékosság fennállása, melyben az értelmi akadályozottság meghatározónak tekinthető. Erről olyan szakértői bizottság által kiadott szakvéleménnyel kell rendelkezni, melyben intézményünket jelölték ki ellátó gyógypedagógiai intézményként. A fejlesztő nevelés-oktatást az oktatásért felelős miniszter rendeletében foglaltak alkalmazásával, a szülő igénye, a gyermek állapota és a szakértői bizottság által megjelölt fejlesztő foglalkozások heti óraszámára vonatkozó javaslatának figyelembevételével kell megszervezni. A heti fejlesztő foglalkozások száma nem lehet kevesebb húsz óránál. Indokolt esetben a szülő kérésére, ha a gyermek állapota szükségessé vagy lehetővé teszi, ennél több vagy kevesebb óraszám is megállapítható. Bár a törvény nem biztosít óraszámot a napközis foglakozásokhoz, intézményünk egyes telephelyein a súlyosan halmozottan fogyatékos gyermekek számára egész napos ellátást nyújtunk: a délutáni időszakot szociális intézményi (fogyatékosok nappali ellátása) keretek között tölthetik a tanulók.

Az intézmény **fejlesztő nevelés-oktatási gyakorlatában alkalmazásra kerülnek a Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség Immánuel Otthona, Általános Iskolája és Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája által az EFOP 3.1.6- 16-2017-00001 pályázat keretében fejlesztett módszertani anyagok, így az "Érzékelés-észlelés fejlesztése, Kommunikáció fejlesztése, Komplex módszertani segédanyag, önkiszolgálás fejlesztése, Kutyás terápia.**

VI.2. Az ellátottak köre és a hozzájuk kapcsolódó szakemberek

Célcsoportunk: 6 - 23 éves, sajátos nevelési igényű, súlyosan és halmozottan sérült, illetve autizmus spektrumzavarral diagnosztizált gyerekek, fiatalok, akik egyéni és csoportos keretek között is egyénre szabott terápiás fejlesztő eljárások segítségével fejleszthetők eredményesen. „A súlyos halmozott fogyatékosság olyan állapot, melynek hátterében rendszerint a korai életszakaszban (méhen belüli életben vagy a születés körül), ritkábban a későbbi életkorban bekövetkező súlyos, átható, komplex sérülés áll,

ami rendszerint a központi idegrendszert (elsősorban a fejlődésben és érésben lévő agyat) is érinti. A komplex károsodás következményeként rendkívül változatos formában megjelenő, összetett tünet együttes alakul ki, ami a személyiség fejlődésében jelentős eltéréseket, a tevékenységben (aktivitásban) súlyos akadályozottságot, és a társadalmi életben való részvételben (participáció) súlyos hátrányokat okoz."[2]

A szakemberek tekintetében elsősorban értelmileg akadályozottak pedagógiája szakos gyógypedagógus jogosult a célcsoport ellátására, ezen kívül sérülés specifikus gyógypedagógusok, konduktor, gyógytornász, logopédus az ellátó szakember.

VI.3. A fejlesztő nevelés-oktatás feladata

A főbb fejlesztési területeinket, céljainkat, feladatainkat a tanulóink egyéni sajátosságainak és egyéni fejlődési ütemének megfelelően alakítjuk. **Alapfeladataink**:

- Megfelelő környezet biztosítása, amely a tanuló testi, értelmi és szociális képességeinek kibontakozását segíti.
- Fejlesztő ápolás-gondozás, mindennapos tevékenységre nevelés.
- Az önismeret fejlesztése, az önállóság kialakítása, fejlesztése.
- Az „együttélés" megtanulása.
- A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák tanítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben.
- A tanuló egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelő szociális viselkedés, illetve az ezt megalapozó elemi készségek tanítása, fejlesztése.
- Speciális módszerek, terápiák alkalmazásával az egyre pontosabb észlelés, a verbális és nonverbális kommunikáció kialakítása, a gondolkodás, és az emlékezet fejlesztése.
- A mozgásra alapozva készségek kialakítása, képességek fejlesztése differenciált, szükségletekhez igazodó segítségnyújtással.
- A különböző szociális, kulturális környezetből fakadó hátrányok csökkentése, kompenzálása.
- Az alapszükségletek kielégítése, jó testi és lelki közérzet megteremtése.
- A fejleszthetőség, és az önálló tevékenykedés feltételeként a biztonságérzet kialakítása.

---

[2] Márkus 2005:140-141

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek nevelés-oktatása során a tanulás és tanítás hagyományos formája nem alkalmazható. A fejlesztésük speciális megközelítést igényel. A fejlesztés alapfeltétele a kapcsolatteremtés és a kommunikáció lehetőségének a feltárása, mely megmutatja a hozzájuk vezető utat. A legalapvetőbb szintű megnyilvánulásokat is értelmes közlésként kell értelmeznünk. A mindennapi munkában az egyes fejlesztési területek nem különíthetők el egymástól, az egyes területek fejlesztési céljai, feladatai egymással összefüggve, egymást erősítve és kiegészítve jelennek meg. A gyógypedagógiai nevelés fő területei átfedik a gyermekek egész napját. A csoportos és egyéni foglalkozásokon több terület célzott fejlesztése történik. A tanulóink egyéni fejlődése érdekében megkeressük azt a képességet, amire lehet építeni a további fejlesztő munkát.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztése, nevelése és oktatása során egyaránt teret kap a csoportközösségben, **kiscsoportban**, illetve **egyénileg megvalósuló fejlesztés.** A csoportban végzett nevelésre, oktatásra, fejlesztésre a tematikus egységek feldolgozása, a szociális kapcsolatok kialakítását segítő „reggeli körök", *valamint a* szabadidős és kreatív foglalkozások (művészeti jellegű alkotótevékenység, zene stb.) során nyílik alkalom. A csoportban végzett tevékenységek szükségesek a közösségi élmények átéléséhez, a közösséghez tartozás megéléséhez, a társakkal való együttműködés megtapasztalásához és gyakorlásához, azaz a szociális és érzelmi nevelés alapvető feladatainak megvalósításához. A csoportban és a csoportért végzett tevékenység az egyes tanulók kompetenciaérzését is növeli. A fejlesztő nevelés-oktatást végző iskolai csoport létszáma a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet alapján legfeljebb 6 fő lehet. Háromnál kevesebb gyermek esetében a csoportos foglalkoztatás előnyei azonban már nem valósulnak meg, ideális csoportlétszámnak öt fő tekinthető.

A csoportok működésének célja:

- A 6. életévet betöltött súlyosan, halmozottan sérült gyermekek köznevelésben való részvételének, tankötelezettségének biztosítása.
- Az Intézményünkben korai fejlesztésben és más intézményekből érkező gyermekek számára a fejlesztő nevelés és gondozás biztosítása, a családjaik életminőségének javítása.
- A szülők szakmai megsegítése.
- Intézményként gyakorlati terep biztosítása a külső szakemberek számára
- A gyermekek további / intézményi, nappali ellátás/ elhelyezésének előkészítése.

A csoportok feladatai, alapelvei:

Alapvető feladatunknak tekintjük a gyermekek biztonság érzetének kialakítását kötött napirend biztosításával. Fontos, hogy a gyermek tájékozódni tudjon a napi tevékenységek között, tudja, hol van, mi fog, illetve mi történik vele, és ez által ne passzív elszenvedője, hanem aktív részese lehessen a napi tevékenységeknek, eseményeknek. A napirend eseményeinek állandó jeleit a gyermekek számára egyénre szabottan készítjük el, ezzel is segítjük a gyermek napirendben való eligazodását. A gyermekek számára szakirányú végzettséggel és jártassággal rendelkező szakemberek biztosítják egyéni és csoportos gyógypedagógiai, zeneterápiás és mozgásfejlesztést.

A gyermekek fejlődésének a csoportban dolgozó szakemberek által szoros nyomon követése folyik a szülőkkel szoros együttműködésben, mindenről a szülőket rendszeresen tájékoztatjuk. Az egész napot átívelő kommunikációs beágyazottság szerepe (a gyermekek egész napját és életét, a tevékenységek minden apró lépését olyan jelzésekkel erősítjük és támogatjuk, melyek segítségével minél könnyebben tájékozódnak a nap eseményeiben, illetve tárgyi és személyi környezetükben). A különböző gondozási tevékenységek (etetés, tisztába tétel) is fejlesztési, ill. kommunikációs helyzetként való kezelése fejlesztő gondozás. A csoportba kerülés után teret kap az étkezés, az *evési és ivási technikák kidolgozása*, melyeket azután szintén otthoni, mindennapos helyzetekre kell adaptálnunk. Így érhetjük el, hogy ez, a legtöbb, fejlődésmenetében jelentősen akadályozott gyermek számára kellemetlen és gyakran teljesen passzív tevékenység számukra is befolyásolható, kellemes élmény legyen. Funkcióját ne csupán az élet fenntartását célzó küzdelemként élje meg a gyermek és gondozója, később inkább egy örömteli társas tevékenységgé váljon számukra. A napirendnek részeként beépített önálló játékhelyzetek és tevékenységek kialakítása olyan helyzetet jelent, amelyben a gyermek egyedül kap lehetőséget a játék örömének megélésére. Sokszor speciális tárgyi feltételek szükségesek önálló játékukhoz, amit később otthonra is adaptálni tudnak a szülők.

VI.4. A fejlesztő nevelés-oktatás pedagógiai szakaszai

1. ***Bevezető szakasz***: a súlyosan és halmozottan sérült 6-9 éves gyermekek készség és képesség fejlesztésének kezdeti szakasza. Célja a habilitáció, az elemi adaptív viselkedés kialakítása.

2. ***Alapozó szakasz***: a súlyosan és halmozottan sérült 10-13 éves gyermekek készség és képesség fejlesztésének alapozó szakasza. Célja az elsajátított ismeretek bővítése, intézményi, otthoni és intézményen kívüli környezetben.
3. ***Fejlesztő szakasz***: a súlyosan és halmozottan sérült 14-16-23 éves gyermekek készség és képesség fejlesztésének fejlesztő szakasza. Célja a felnőtt korban elérhető maximális szintű adaptáció, önállóság és munkavégző képesség megalapozása.

VI.5. A fejlesztés területei

Intézményünkben a következő területek fejlesztését végezzük:

1. **Kommunikáció és interakció fejlesztése:**

A másik ember megértése, az önkifejezés és az interakció fejlesztésének elősegítése
A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók az iskolai oktatás kezdetén alig rendelkeznek kommunikációs eszközökkel, gyakran elszigeteltek saját környezetüktől is, és rendkívül nagy nehézséget jelent számukra önmaguk kifejezése. Fontos, hogy mindenfajta megnyilvánulást közlésként értelmezünk, még akkor is, ha a gyermekek azt nem közlésnek szánják. A gyermekek véleményét, akaratát, gondolatait mindig, minden helyzetben figyelembe vesszük, és arra adekvát választ adunk. Lehetőleg minden helyzetben biztosítani kell a kommunikációs eszközök hozzáférhetőségét.

Célja:

- A gyermekek és környezetük közötti kapcsolat kialakítása.
- A kommunikációs lehetőségek alapfeltételeinek feltárása és megteremtése.
- Az önálló kommunikációs repertoár fokozatos kiépítése, amely által képesek lesznek kifejezni szükségleteiket és igényeiket.
- Kapcsolatba lépni más emberekkel és hatást gyakorolni környezetükre.
- A beszédképtelen gyermekek kívánságainak, gondolatainak mások számára is érthető közlése.
- Saját életük cselekvőbb részesévé válás.
- Augmentatív kommunikációs eszköz segítségével egyenlő esély elérése a többi gyerek között, a szűkebb és tágabb környezetükben egyaránt.
- Beilleszkedés az őket körülvevő emberek közösségébe.

- Személyiségük minél teljesebb kibontakozása.

Feladatok:

- A kommunikáció iránti igény felkeltése.
- Kommunikációs csatornák és módok megismertetése, erősítése, bővítése (eszköz nélkül, vagy eszközigényes augmentatív kommunikáció segítségével).
- Alapkommunikáció kialakítása: kapcsolatfelvétel, szemkontaktus kialakítása, ránézéssel való kiválasztás, döntés, adekvát igen/nem válaszadás, köszönés.
- Önálló akaratközlés, vélemény, szükséglet, döntés kifejezésének megtanítása.
- Az önkifejezéshez személyes kapcsolat és megfelelő mennyiségű idő biztosítása.
- A szülőkkel való szoros együttműködés feladataként üzenő füzet vezetése,
- Az augmentatív és alternatív kommunikációs rendszer, illetve eszköz kiválasztását körültekintő megfigyelésnek kell megelőznie.
- Meg kell figyelni: a gyermekek mozgásképességét, értelmi képességeit, kommunikációs igényét, családi helyzetét, a gyermekek, a szülők, a közösség igényeit, hogyan kommunikálnak a gyermekek otthon, ismeretlen helyen kétszemélyes helyzetben és csoportban, mit szeretnek csinálni, mik a kedvenc játékaik, mivel lehet jól motiválni őket.
- A fenti ismeretek alapján a kommunikációs eszköz és rendszer kiválasztása.
- A gyermekek már meg lévő jelzéseire építve és azokat erősítve további jelzések kialakítása.

2. Mozgásfejlesztés:

A testséma kialakítása, a mozgás örömének átélése és az önálló cselekvés ösztönzése. Súlyos és halmozottan sérült gyermekeink nagy része idegrendszeri sérülésből adódóan súlyos fokban mozgás korlátozott, ezért a napi mozgásfejlesztés szükség szerint gyógytornász, konduktor segíti egyéni foglalkozások keretében.

Célja:

- Az alapmozgások kialakítása, korrigálása.
- Spontán mozgásfejlődés támogatása.
- Saját test megélésének elősegítése.
- Az utánzó készség fejlesztése.
- Az érző és mozgató funkció, valamint ezek integrációjának sokoldalú fejlesztése.
- A szenzomotoros ismeretszerzési lehetőségek javítása.
- Manipulációs készség, vizuomotoros koordináció fejlesztése.

- Mozgásos tapasztalatszerzésre építve, az elemi mozgáskultúra kialakítása.
- Mozgásos sikerélményekre alapozva, az önbizalom növelése.

Feladatok:

- Testkép, testfogalom, lateralitás kialakítása.
- A cselekvési biztonság az alapvető mozgás és feladatmegoldó képesség kialakítása.
- Az egyes érzékelési területek és ezek összehangolt, működésének fejlesztése, különös tekintettel a tapintás- testérzet- egyensúlyérzékelés- vizuális összefüggésére.
- A vesztibuláris rendszer, mint integrációs tényező működésének korrigálása.
- A manipulációs mozdulatok és mozgások tanítása, gyakoroltatása- opponálás, megfogás, elengedés, felcsípés, felszedegetés, eltépés, tépegetés.
- A mozgás tanítás elveinek betartása (szimmetria, korrekció, feszítés-lazítás, mozgások ritmizálása, elsődleges testi tapasztalatok, testi kontaktus, és a terapeuta testének közvetítő szerepe)

3. Kognitív funkciók (figyelem, emlékezet, érzékelés, észlelés, gondolkodási funkciók) fejlesztése:

A kognitív, vagy más szóval **megismerő funkciók** gyűjtőfogalom, melyhez a következő területek tartoznak: a) figyelem, megfigyelőképesség, b) érzékelés-észlelés, c) emlékezet, d) gondolkodási funkciók.

a) Figyelem, megfigyelőképesség fejlesztése:

A központi idegrendszer sérülése mind a spontán, mind az akaratlagos figyelem működésére kihat. A környezet ingereire történő spontán odafigyelés csak nagy intenzitású, hosszantartó és a gyermekek számára kifejezetten felszólító jellegű ingerek esetén megfigyelhető.

Célok:

- A tanulók környezet iránti érdeklődésének kialakulása.
- Új és régi, megszokott ingerek közötti különbségtétel képességének kialakulása.
- Új inger jelentkezésekor spontán odafordulás kialakulása.
- Egy-egy tevékenységnél való elidőzés.
- Lehetőség szerint az összes érzékszerv használata egy-egy dolog alapos megfigyelésekor.

- Az adott helyzet, tevékenység szempontjából fontos és jelentéktelen ingerek elkülönítése.

Feladatok:

- A megismerési kedv felkeltése.
- A figyelem tartósságának, elmélyültségének, terjedelmének fejlesztése.
- Az akaratlagos, szelektív figyelmi funkciók fejlesztése.
- A megosztott figyelem kialakítása (távlati cél).

b) Érzékelés-észlelés fejlesztése:

A súlyosan-halmozottan fogyatékos gyerekeknél a súlyos agykárosodás miatt az érzékelés, észlelés is nehezített.

A legsúlyosabban sérült tanulók önállóan végzett tevékenységre csak nagyon korlátozott mértékben képesek, s ezen tevékenységek száma is nagyon kevés. Beszédképtelenségük miatt a beszéd kapcsolatteremtő, információkérő, aktivitást adó lehetőségeivel sem rendelkeznek. Ezért ahhoz, hogy ők is minél gazdagabb életet élhessenek, nagyon nagy szükségük van az őket körülvevő világ érzékszerveken keresztül megragadható tartalmaira.

Célok:

- A fejlettségi szintet figyelembe vevő mennyiségű és minőségű inger biztosítása.
- A tanulóknak a saját testükből és a külvilágból érkező ingerek iránti érzékenységének felkeltése, kialakítása.
- Az ingerek felé való odafordulás, az azok megragadására irányuló képesség fejlesztése.
- A lényeges ingereknek a lényegtelenektől való elkülönítése képességének kialakítása.
- Az érzékletek, észleletek értelmezésének elősegítése az aktuális fejlettségi szintnek megfelelően.
- A különböző érzékelési területek összekapcsolódásának, együttműködésének elősegítése, fejlesztése.
- Az érzékletek, észleletek integrálódásának elősegítése.
- Az érzékelési és mozgási folyamatok összerendeződésének elősegítése.
- Érzékleti – észleleti tapasztalatok szerzésével az önmagukról és a szűkebb környezetükről való ismereteik bővülése.

- A világ érzékszerveken keresztül megragadható tartalmainak segítségével a tanulók gazdagabb, intenzívebb, a környezettel interaktívabb, ahhoz jobban alkalmazkodó, jobb minőségű életet élhessenek.

Feladatok:

- A tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy önmagukról és a szűkebb értelemben vett személyi, tárgyi és természeti környezetükből érzékelési – észlelési tapasztalatokat szerezzenek.
- Ezek segítségével az önmagukról és a környezetükről való ismereteik bővítése.

Részfeladatok:

- A tapasztalt érzékelési – észlelési zavarok mögött rejlő okok (lásd: előzmények) társszakemberekkel (pl.: szemész, audiológus, neurológus) együtt történő feltérképezése és a velük közösen történő kezelése.
- Az aktiváció, a motiváció erősítése.
- A mozgásfejlesztés feladataihoz tartozóan az érzékelés, észlelés mozgásos feltételeinek javítása (a fejkontroll javítása a fixálás elősegítésére, kóros reflexek gátlása, leépítése; a manipuláció mozgásos feltételeinek javítása.), megfelelő testhelyzet biztosítása.
- Az egyes érzékelési – észlelési területek fejlesztése: látás, hallás, bőrérzékelés (tapintás, hő- és fájdalomérzékelés), szaglás, ízlelés, egyensúlyérzékelés, kinesztetikus érzékelés, testérzékelés, térérzékelés, az idő érzékelése.

c) Emlékezet fejlesztése:

Az emlékezet sérülése a gyengébb, halványabb, hiányos, nehezen felidézhető és hamar elhalványodó emlékképekben nyilvánul meg.

Célok:

A gyermekek olyan fejlettségi szintre való eljuttatása, hogy emlékezzenek:

- a mindennapos események egymást követő mozzanataira,
- kialakult szokásokra a családban, a csoportban,
- a begyakorolt korrekciós mozgásformákra, a testhelyzetekre,
- korábbi élményekre, tapasztalatokra,
- a napirendre
- egy adott dolog (szűkebb–tágabb környezetünk tárgya, jelensége, stb.) megismerése során szerzett különböző érzékletekre, észleletekre.
- gondolkodási funkciók.

Feladatok:

- A fejlettségi szintet figyelembe vevő bevésés,
- a fejlettségi szintet figyelembe vevő felidézés,
- a rövid, majd a hosszú távú emlékezet fejlesztése.
- A különböző érzékelési területek érzékletei és észleletei megőrzésének elősegítése: látás, hallás, bőrérzékelés, szaglás, ízlelés, egyensúly, kinesztézia, térészlelés, az idő észlelése.
- A különböző érzékletek és észleletek összekapcsolódásának, integrálódásának elősegítésével a felidézés megkönnyítése.
- Egyszerű összefüggések felismertetése, megtanítása a felidézés elősegítése céljából.
- A kommunikáció fejlesztése, amely lehetővé teszi az emlékképek kifejezését.
- A cselekvések mozgásos feltételeinek javítása, amelyek szintén az emlékképek kifejezését szolgálják.
- Jelek, szimbólumok kialakítása, melyekkel bonyolultabb eseményeket, történéseket idézhetünk fel egyszerűbben.
- Szoros kapcsolattartás a szülőkkel az üzenő füzeten keresztül az iskolai és a hétvégi eseményekről, hogy ezek később is felidézhetők legyenek.

d) A gondolkodás fejlesztése:

A halmozottan fogyatékos gyermekek esetében a gondolkodás kialakulásának elengedhetetlen feltétele a mozgás, mivel a gondolati síkon való műveletvégzés csak a konkrét tárgyakkal történő cselekvés és sok-sok gyakorlás talaján alakulhat ki. A tárgyi tevékenykedések közben jelentkező problémák megoldása csak fokozatosan függetlenedik a cselekvéstől, és a szavakban történő kifejezésen keresztül vezet a képzeletben történő megoldások kereséséhez, a gondolkodáshoz. A beszéd, a mozgás és az értelmi képességek sérülésének következtében a gondolkodási műveletek kialakítására és gyakoroltatására még a cselekvés szintjén van szükség.

Célok:

- Önmaguk megismerése, azonosságtudatok és én identitásuk kialakulása.
- Szűkebb és egyre bővülő környezetükben való eligazodás.
- Tárgyi környezetük birtokba vétele.
- Személyi és tárgyi környezetükre való hatás gyakorlása.
- A környezet változásaihoz való alkalmazkodás.

- Egyszerű probléma-megoldási módozatok megismerése és alkalmazása (kommunikációs problémáikra, céljaik elérésére, akaratuk keresztülvitelére, stb.).

Feladatok:

- A környezet megismertetése, felfedeztetése.
- Elemi fogalomrendszer kialakítása, ismereteik rendszerezése, új ismeretek elhelyezése, színek, formák megismertetése.
- Fő fogalom alá rendelés.
- Különbségek megfigyeltetése.
- Változás megfigyeltetése.
- (Logikai)- funkcionális összefüggések megfigyeltetése.
- Analizáló - szintetizáló képesség fejlesztése.
- Hiányok pótlása: szimmetria, rész-egész viszony.
- Általánosítás, konkretizálás.
- Analógiás gondolkodás fejlesztése.
- Téri, idői tájékozódás fejlesztése.
- Testfogalom fejlesztése.
- Szám- és mennyiségfogalom fejlesztése.
- Társadalmi szokások, elemi szabályok megismertetése, elsajátíttatása.
- Hangulatok, érzelmek felismertetése.
- Kreatív gondolkodás, képzelet fejlesztése

4. Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés:

Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése.

Célja:

- A zenei, mozgásos, képzőművészeti és irodalmi alkotások megtapasztalása és önálló létrehozása.
- Közös játék megvalósításához szükséges szociális, kommunikációs, kognitív és motor feltételek megteremtése.
- Felnőttkorban is használható szabadidős készségek tanítása.
- Zenei interakció segítségével a treverbális készségek fejlesztése.

Feladatok:

- Az emberi lét dimenziójának megnyitása, az elemi művészeti tapasztalatok hozzáférhetővé tétele, ezek örömforrásként való megtapasztalásának segítése.

- Finommotorika fejlesztése, kézműves technikák tanítása.
- A gyermek számára örömet nyújtó, állapotának, mentális és valós életkorának megfelelő szabadidős aktivitások kiválasztása.
- Testi közelség és testkontaktus elfogadásának tanítása.

- Megfelelő reakció mások kezdeményezésére.
- Az aktív cselekvés ösztönzése, elemi, művészeti tevékenységek végzése és a közös kreativitás élményének megtapasztalása.
- A sorra kerülés kivárása, társakra való odafigyelés, önkontroll, szabálytartó viselkedés kialakítása.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, mozgás kultúrájának fejlesztése.

A foglalkozásokon nagy hangsúlyt fektetünk a kézfunkció, manipuláció fejlesztésére, melynek jelentősége a játék tevékenységen kívül az önkiszolgálás területén is megmutatkozik. Kiemelt szerepe van a játékra nevelésnek, mellyel az adekvát játékhasználatot tanítjuk, fejlesztjük a fantáziát, elemi kreativitást.
Játékszituációkon keresztül növeljük más foglalkozások eredményességét is, mert a gyermek megismeri, megtapasztalja az őt körülvevő világot.

5. Érzelmi és szociális nevelés:

A súlyosan halmozottan sérült gyermekek állapota számos probléma és konfliktushelyzet forrása. Ezeknek egy részét tanulóink felismerik, megélik, de mivel e válságok kifejezése, megosztása és kezelése akadályokba ütközik, súlyos lelki terheket jelentenek számukra. Ilyen például a beszédképtelenség okozta meg nem értettség, a mozgássérülés következtében a mindennapokban való aktív részvétel hiánya, az ép testvérek közötti háttérbe szorulás, a természeti és tárgyi világgal való kapcsolattartás kudarca.

Célok:

- Pozitív és reális énkép kialakulása a tanulók értelmi szintjének megfelelően.
- Érzelmek felismerése, tudatos megélése.
- A tanulók nyitottá válása a környezetükben élők felé.
- Akarják és tanulják meg érzelmeiket, akaratukat a legdifferenciáltabban, legérthetőbben
- kifejezni.
- Mások megnyilvánulásainak értelmezése és tolerálása.
- Vágyaik késleltetése, a várakozás képességének kialakulása, türelmessé válás.

- Ugyanakkor legyenek képesek küzdeni egy-egy cél eléréséért. Ne adják fel hamar, legyenek kitartók.

Feladatok:

- Az önkifejezés lehetőségeinek megismertetése.
- Az én tudat fejlődésének segítése (énkép kialakítása).
- Lehetőség biztosítása a különféle élmények és érzelmek megélésére, kifejezésére.
- Az élmények és a velük kapcsolatos érzelmek értelmezésében, kezelésében való segítségnyújtás.
- A gyerekek képessé tétele más emberek hangulatának, érzelmeinek felismerésére, és az arra való reagálásra (pl. együtt örülés, vigasztalás).
- A motiváció erősítése.
- Az együttműködési készség fejlesztése.
- A közösségi magatartás kialakítása (felnőtt - gyermek, gyermek- gyermek viszonylatban).
- A helyes viselkedési formák megismertetése, elsajátíttatása.
- Dramatikus technikák és a bábjáték alapjainak megtanítása.
- A csoportos és az egyéni tevékenykedések arányának helyes megválasztása az életkor, a szociális érettség, a fogyatékosságok és a pillanatnyi szükségletek szempontjainak figyelembevételével és mérlegelésével.
- A közösséghez való tartozás élményeinek közvetítése a csoportos foglalkozásokon keresztül, ezek pl.:a közös éneklés, zenélés, játék öröme, a mások sikerének öröme, a „mindenki egyformán fontos" élménye, a „valamit közösen létrehozni" élménye, a kortársakkal való kapcsolat öröme.
- Kétszemélyes helyzetekben a „ most egyedül én vagyok a fontos", a teljes elfogadottság, az osztatlan figyelem élményének közvetítése.
- Pozitív, reális énkép kialakítása a tanulók értelmi szintjének megfelelően.
- Döntési helyzetek teremtése, melyekben a tanulók szabadon választhatnak tevékenységek, játékok, ételek, stb. közül, valamint ezek biztosítása.
- Reális és egységes, a tanulók állapotához, ugyanakkor életkorához is a lehető legjobban igazodó elvárások kialakítása, megismertetése
- Kommunikációs eszközök és technikák biztosítása és alkalmazása.

A szülőkkel való szoros együttműködés (pl.: üzenő füzeten keresztül, személyes beszélgetések) elengedhetetlenül szükséges a tanuló teljesebb megismeréséhez, és a fejlesztés eredményességéhez.

6. Önkiszolgálásra, egészséges életmódra nevelés:

Az önkiszolgálás és önellátás képességének elsajátítása, az emberi szükséglet kielégítés kultúrájának megismerése.

Célja:

- A gyermek folyamatosan egyre nagyobb önállóságra tegyen szert az egyes tevékenységek végzése során.
- Fejlesztő ápolás-gondozás.
- Verbális utasítások a beszédmegértés
- Testséma fejlesztés, tájékozódás a saját testen, a testrészek és ruhadarabok viszonyának felismerése
- Speciális szükségleteknek megfelelő komfortérzés kialakítása
- Társadalmilag elfogadott viselkedési formák elsajátítása
- Téri tájékozódás segítése
- A mindennapi élethez szükséges életvezetési ismeretek, készségek, háztartási ismeretek elsajátítása, használata

Feladata:

- A testi szükségletek kielégítése.
- Szobatisztaságra nevelés, toalett-tréning.
- Megfelelő táplálék biztosítása.
- Alapvető tisztálkodási szokások kialakítása (testi higiénia, testápolás).
- Az egészséges életmód kialakítása.
- Öltözésben, vetkőzésben egyre nagyobb önállóság elérése.
- Étkezés tevékenységeiben való együttműködés kialakítása.
- Az étkezés optimális körülményeinek biztosítása.
- A gyermek hiányzó önkiszolgálási képességeinek kialakítása, készségszintre fejlesztése.
- Háztartási munkafolyamatok megismerése, az ezekben való gyakorlottság kialakítása.

Az önellátás szintjének emelése kiemelt pedagógiai jelentőséggel bír, hiszen a személyi függőség, kiszolgáltatottság csökkentése hozzájárul a kommunikáció és a kognitív képességek fejlődéséhez. Az önkiszolgálás mindennapos tevékenységi forma.
Tanulóink a fokozatosság elvét követve folyamatos gyakorlással, utánzással és gesztus segítséggel sajátítják el az újabb ismereteket.

VI.6. Foglalkozások típusai

A fejlesztési területek, illetve az azokban megjelölt célok és feladatok szorosan kapcsolódnak a **foglalkozások típusaihoz**, más néven tantárgyakhoz, amelyek a következők:

1. szűkebb és tágabb környezet,
2. reggeli és búcsú kör,
3. játék és szórakozás,
4. mozgásnevelés,
5. testi higiénia.

Ezt jól mutatja az alábbi táblázat is.

	Szűkebb és tágabb környezet	Reggeli és búcsú kör	Játék és szórakozás	Mozgásnevelés	Testi higiénia
Kommunikációs és interakciók fejlesztése	☺	☺	☺	☺	☺
Kognitív funkciók fejlesztése	☺	☺	☺	☺	☺
Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés	☺	☺	☺	☺	☺
Érzelmi és szociális nevelés	☺	☺	☺	☺	☺
Mozgásfejlesztés	☺	☺	☺	☺	☺
Önkiszolgálásra nevelés	☺	☺	☺	☺	☺

A foglalkozások típusainak részletezése:

1. **Szűkebb, tágabb környezet**

Célok:

- A tanulók érdeklődésének kialakulása szűkebb és tágabb környezetük szereplői, tárgyai, jelenségei iránt.
- Egyénileg eltérő képességeik függvényében a természeti, tárgyi és személyi környezetükről szerzett élményeik megélése, értelmezése, elraktározása.
- A tanulók saját életükben történő minél aktívabb részvételének kialakulása.
- Az egymással és a nevelőkkel való állandó kommunikáció kialakulása.
- A természeti környezet szépségeinek felismerése

Feladatok:

- A szűkebb és tágabb környezet személyeinek, tárgyainak, jelenségeinek megismertetése a tanulókkal, a mindennapi életük apró tapasztalatszerzéseinek irányítása és folyamatos tudatosítása által

Módszerek, tevékenységi és foglalkoztatási formák:

- bazális stimuláció elemei,
- kompenzáló technikák alkalmazása,
- valós és élethű szemléltetés,
- bemutatás, cselekedtetés, gyakoroltatás,
- játék,
- beszélgetés,
- séta, kirándulás,
- zenei foglalkozás,
- barkácsolás, festés,
- egyéni és differenciált, csoportos foglalkozások.

Eszközök:

- szűkebb - és tágabb környezetünk tárgyai,
- a természet jelenségei,
- a természet kincsei (ágak, levelek, termések, kövek stb.)
- növény - és állatvilág,
- modellek, makettek, játéktárgyak, bábok, jelmezek,

- zene, hangfelvételek (gyermek és népdalok, versek megzenésített változatai, a zeneirodalom témához illő darabjai a hangulati aláfestés érdekében, saját készítésű hangfelvételek a környezetünk hangjairól), gyermekirodalom (mesék, versek, mondókák), hangszerek, könyvek, képek, fényképek, dia és videofilmek, ecset, festék, tempera, színes ceruza, zsírkréta, papírok, gyurma, agyag.

Speciális eszközök:

- A megfelelő testhelyzetet biztosító eszközök: párna, ékpárna, karfás szék, speciális szék, kerekesszék, ülőfűző, csúszásgátló, egyéb gyógyászati segédeszközök.
- Kommunikációs eszközök: fejpálca, kommunikátor, kommunikációs táblaképek, jelképek, speciális számítógépes programok.
- Manipulációt segítő eszközök: csúszásgátló, ceruzafogó, vastagított nyelű eszközök, speciális olló, dönthető asztallap.
- A helyváltoztatást segítő eszközök: gurulózsámoly, gurulókeret, kerekesszék, speciális kerékpár.

2. <u>Reggeli és búcsú kör</u>

Az elnevezést és az alapötletet Franziska Schäffer koncepciója, illetve társintézmények programjai adták.

Célok:

- Az iskolában töltött idő keretbe foglalása.
- A közösen eltöltendő idő jó hangulatban való elkezdése, majd lezárása, illetve jó hangulatban való hazatérés.
- Figyelemösszpontosítás egymásra, a tanulási tartalomra, önmaguktól a környezetük felé fordulás.
- Az önkifejezés a különféle kommunikációs csatornák, eszközök, módszerek kipróbálásával.
- Közösségi társadalmi szokások, szabályok megismerése és gyakorlása.
- Zenei élményszerzés.
- A közösség élménye, közösséggé válás.
- Hangulatok, érzelmek megismerése.
- Személyes kapcsolatok kialakulása, elmélyülése. Önálló vélemény kialakulása.

Feladatok:

- Nyugodt, kellemes légkör teremtése.
- Megfelelő testhelyzet biztosítása, mely lehetővé teszi a figyelmet és a különféle kommunikációs fogások alkalmazását, beleértve a hangadást, a manipulációt és a nagymozgást is.
- A beszédértés fejlesztése.
- Kommunikációs eszközök, módszerek megismertetése.
- Igen/nem válaszadás kialakítása.
- Manipulációfejlesztés.
- Hangadásra való bátorítás.

Alapelvek: A tanulók minden megnyilvánulását kommunikációként értelmezzük, azonban törekednünk kell arra, hogy a tanulók a már elsajátított, legmagasabb szintű kommunikációs jelzéseiket alkalmazzák.

Módszerek: csoportos foglalkozás, beszélgetés, zenés foglalkozás, játék

Eszközök: labdák, léggömbök, ritmushangszerek, egyéb hangszerek, ünnepekhez kapcsolódó dekorációs tárgyak és egyéb kellékek, mondókák, versek, énekek

Speciális eszközök:

- A megfelelő testhelyzetet biztosító eszközök: párna, ékpárna, karfás szék, speciális szék, kerekesszék, ülőfűző, csúszásgátló, egyéb gyógyászati segédeszközök
- Kommunikációs eszközök: fejpálca, kommunikátor, kommunikációs táblaképek, jelképek
- A manipulációt segítő eszközök: csúszásgátló, vastagított nyelű eszközök (pl.: hangszerütők

3. <u>Játék és szórakozás</u>

Súlyosan halmozott fogyatékosság esetén a gyermekek játéktevékenységének, és ezáltal az összes területnek fejlődése is fokozottan nehezített. Az egészséges gyermek legfőbb tevékenységformájaként fejlődésének egyik alappillére a játék. Nagy részben ezen keresztül ismeri meg környezetét, gyűjt részletes tapasztalatokat az őt körülvevő világról, alakítja ki társas kapcsolatait, sajátítja el a közösségi viselkedés alapjait, fejlődik figyelme, gondolkodása, képzelete, gazdagodik érzelmi élete ezért a fent leírt nehézségek

miatt a terápiás csoportban indokolt a játéktevékenység külön óratervi órában is megjelenő fejlesztését.

Célok:

- A játék örömének megismerése, a játéktevékenység iránti igény kialakulása.
- Egyéni és közösségi játékok, szórakozási lehetőségek megismerése.
- Ezekben a gyermekek egyéni lehetőségeihez mérten minél aktívabb részvétele.
- Képessé válás önállóan végzett játéktevékenységre is.
- A gyermekek szocializációs képességének fejlődése. Ennek részeként a közös játékban való részvétel, a játszótársakhoz való alkalmazkodás fokozatos elsajátítása.
- A játék során, által a gyerekek sokféle képességének és készségének fejlődése: a nagy és finommozgások, érzékelés, észlelés, figyelem, megfigyelőképesség, emlékezet, gondolkodás, képzelet, fantázia, utánzás, kreativitás, kommunikáció és beszéd, szociabilitás fejlődése.

Feladatok:

- A gyerekek megismertetése különböző játékeszközökkel és azok használatával, egyéni és csoportos játéktevékenységek és szórakozási lehetőségek megismertetése és megszerettetése.
- Az ezekben való minél aktívabb részvétel elősegítése, kialakítása.
- Az egyéni adottságokhoz igazodóan, a szükséges feltételeket megteremtve a játszás és szórakozás képességének kialakítása.
- Vidám, felszabadult légkör teremtése.
- A játékra való motiváltság kialakítása és fenntartása.
- A játék örömszerző jellegének biztosítása.
- A gyermekek játékszintjének megfigyelése, megismerése.
- Az érdeklődési körnek, nemnek, életkornak, értelmi, mozgásos, érzékelési-észlelési, kommunikációs képességeknek megfelelő, játékeszközök és tevékenységek, idő, hely biztosítása.
- A gyerekek játéktevékenységének, játékszintjének tovább fejlődéséhez szükséges segítség megadása (pl.: a tevékenységhez megfelelő testhelyzetek megtalálása, biztosítása, mozdulatok vezetése, segítése, együtt játszás, cselekvés, a figyelem irányítása, minta, játékötlet adása, élmények nyújtása, melyekből játéktevékenység fakadhat).

- Meg kell találni azokat a játékeszközöket is, amelyeket a gyerekek önállóan tudnak használni, azokat a játéktevékenységeket is, amelyeket önállóan tudnak végezni.
- A segítéssel történő és az önállóan végzett tevékenykedés közötti helyes arány megtalálása.
- A lehetőségek szerinti legnagyobb szabadság és önállóság biztosítása.
- A tervezett, szervezett, irányított mellett a spontán, szabadon választott játéktevékenységek lehetőségének biztosítása.
- A játékban való szabad kommunikáció (pl.: a játék iránti igény kifejezése, játéktárgy, tevékenység, játszótárs választása) elősegítése, ehhez szükség esetén augmentatív kommunikációs eljárásokat, módszereket, eszközöket alkalmazva.
- A társas, közösségi kapcsolatok, a közösségi érzés kialakulásának, erősödésének elősegítése.
- Az intézmény más csoportjaival való közös foglalkozások szervezése, ezáltal a nagyobb közösségbe való beilleszkedés elősegítése, a játéktevékenységek bővebb körének biztosítása.
- A délelőtti témákhoz való kapcsolódás és az azoktól való eltérés közötti helyes arány megtalálása.
- A játék során élményeik, tapasztalataik feldolgozása, ismereteik mélyítése, gyarapítása, rendszerezése; képességeik, készségeik fejlesztése.
- A játéktevékenység tudatos fejlesztésével az egész személyiség fejlődésének, életük tevékenyebb részesévé válásának elősegítése.

Alapelvek: A „Játék és szórakozás" és a „Szűkebb és tágabb környezet" foglalkozások anyaga sokszor jól kapcsolható egymáshoz, kölcsönösen épülhetnek egymásra, ezért szükséges az, ezen foglalkozásokat tartó tanárok közös részvétele a tervezésben, valamint a folyamatos konzultáció. Mivel a gyerekek számára a játék az ismeretszerzés egyik leglényegesebb formája, nagyon fontos az egyéb foglalkozásokon való gyakori megjelenése is.

Módszerek: motiválás, bemutatás, mintaadás, együtt játszás, együtt cselekvés, cselekedtetés, ismétlés, gyakoroltatás, egyénre szabott segítségadás, irányítás, megerősítés, játék, bábozás, mese dramatizálás, énekes, zenés foglalkozás, barkácsolás, beszélgetés, szükség esetén augmentatív kommunikációs módszerek, eszközök

alkalmazása, bazális stimuláció elemei, kompenzáló technikák alkalmazása, egyéni (és differenciált) foglalkozás csoporton belül, csoportos foglalkozás

Eszközök: diafilmek, társasjátékok, nagyméretű baba, fésű, babaruhák, ágy ,kád, tányér, bögre, stb. A gyerekek manipulációs képességeihez igazodva különböző méretű és fogású autók, stb. Kishajó úsztatásához lavórban, babakádban víz. Esetleg székek (ülésnek), kör alakú tárgy a kormány imitálásához. Különböző méretű, keménységű és felületű labdák. Lego, Duplo építőjáték, illetve a „Szűkebb és tágabb környezet" foglalkozásokon használt kellékek.

Az eszközök kiválasztásának szempontjai: Figyelembe vesszük a gyermek mozgásállapotát, és hogy milyen testhelyzetben játszik, manipulációs képességeit, érzékelési-észlelési, megismerő funkcióit, kommunikációs képességeit, szem-kéz koordinációjának szintjét, életkorát, nemét, aktuális érdeklődési körét.

4. Mozgásnevelés

A foglalkozás leírását lásd a „Fejlesztési területek"-él.

5. Testi higiénia

A súlyosan-halmozottan sérült gyermekek, tanulók általánosságban nem képesek saját testi higiéniájukra odafigyelni. Mivel tanulóink nagy többsége pelenkás, és nem képes jelzésre sem, fontos, hogy a nevelő-oktató munkát segítő asszisztensek, illetve az egyéb higiéniás személyzet folyamatosan ellenőrizze a személyi higiéniát, elvégezze a tisztázást, illetve étkezések előtt és után az arc és kezek rendbetételét is.

Célok:

- Helyes higiéniai szokásrendszer kialakítása
- Jelzések kialakítása

Feladatok:

- A napi tevékenységekben megjeleníteni a higiénés feladatokat: kézmosás, wc használat, szükségletek jelzésének tanítása, igen/nem adekvát válaszadás tanulása.

Módszerek: motiválás, bemutatás, együtt cselekvés, cselekedtetés, ismétlés, gyakoroltatás, egyénre szabott segítségadás, irányítás, megerősítés.

Eszközök: higiénés eszközök, pelenka, popsi törlő, törölköző, szappan, tusfürdő, hintőpor, illetve speciális eszközök a wc használathoz.

Intézményünkben az alap tevékenységi formák mellett egyéb tevékenységekre is lehetőséget biztosítunk. Ilyenek például a szabadidős és sport tevékenységek, kulturális programok, amelyeken a részvétel nem kötelező.

VI.7. Egyéb egyéni terápiák

- **Szenzoros-integrációs terápia (SZIT):** Az ún. labirintus-terápia a szenzoros integráción alapul. Idegrendszerünk folyamatosan arra törekszik, hogy a külvilágból érkező ingereket olyan egységbe rendezze, amely segít alkalmazkodni a körülményekhez. Ez az adaptáció a mozgáson keresztül következik be. A szenzoros integrációs terápia kulcsa a vesztibuláris rendszer, amely összehangolja a külvilágból és a szervezetből származó szenzoros impulzusokat, megszervezi a perceptuális, motoros-vegetatív válaszokat. Fontos szerepet tölt be az izomtónus beállításában és a testkép integritásának átélésében. A testtel is dolgozó pszichoterápiás megközelítésekben (pl. mozgás-, és táncterápiában, pszichodrámában, stb.) a fókusz arra irányul, amit a testünk tud és üzen. Ennek következtében olyan pszichés tartalmak is megközelíthetővé válnak, amelyeket nem tud szavakba foglalni, nem tud lerajzolni, tehát nem tud szimbolizálni a gyermek, ugyanakkor képes a közlésre, hiszen ki tudja fejezni a mozdulataival, cselekvéseivel, meg tudja jeleníteni a testével.
- **TSMT (tervezett szenzomotoros terápia):** Leírását lásd: 15-16. oldal
- **Augmentatív kommunikációs terápia (AAK):** Leírását lásd: 15-16. oldal

VI.8. A fejlesztő nevelés-oktatás dokumentumai

Az aktuálisan hozzánk járó gyermekek dokumentációja Nyíregyháza, Vécsey köz 4 szám alatti irattárban található. A telephelyeken a szakértői bizottsági vélemények másolata, illetve az aktuális tanévhez szükséges kötelezően vezetendő dokumentációk találhatóak. Tanév végén a lezárt anyagok bekerülnek az irattárba. Természetesen a személyi adatok védelmét és a szakmai titoktartás szabályait szem előtt tartva kezeljük a dokumentumokat. Azon túl, hogy a köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 41-43. §-ban meghatározott adatokat a köznevelés információs rendszerébe (KIR) szolgáltatjuk,

valamint szakértői bizottságok felé normatíva igénylő folyamatok során vizsgálati véleményeket továbbítunk, a hozzánk járó gyermekek személyazonosításra alkalmas adatai, illetve az ellátásukkal kapcsolatos bármely információk nem nyilvánosak, azokat nem adjuk ki harmadik személynek a szülők (illetve a szülő felügyeletet gyakorló személy) írásos beleegyezése nélkül. Az adatkezeléssel kapcsolatban a köznevelési törvény mellett az 1992. LXIII. számú, a személyes adatok védelméről szóló törvény, az 1997. CLIV. számú egészségügyi törvény, és az 1997. XLVII. számú, az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok védelméről szóló törvény rendelkezéseit tartjuk szem előtt.

A fejlesztő nevelés-oktatás dokumentumai:

- Anamnézis
- Szakértői Bizottság határozata az intézménykijelölésről
- Egyéb orvosi dokumentáció
- Szülői nyilatkozat arról, hogy más oktatási intézményt nem látogat a gyermek
- Éves fejlesztési terv, melyet a gyermekkel foglalkozó szakemberek team munkában készítenek el, és a szülők is megismerik, aláírják.
- Egyéni fejlesztő napló (Tü.350), és az azt kiegészítő Betétlap az Egyéni fejlesztő napló nyomtatványhoz (Tü.351), vagy szerkesztett formájú betétlap a nyomdai formával megegyező tartalommal.
- Csoportnapló
- Értékelő lap (A.Tü.352.r.sz.) tanév végén vagy a fejlesztés lezárásakor (ebből a 15/2013. (II.26.) EMMI rendeletnek megfelelően a szülő is kap egy példányt)
- Pedagógiai vélemény(ek)
- Kontrollvizsgálati vélemény(ek), kérőlapok
- Egyéb beutalókból, igazolásokból stb., melyet a családnak kiadtunk (pl. felemelt családi pótlék igényléséhez), egy-egy példány
- Szakértői bizottság által kiadott Utazási betétlap másolata

A **fejlesztő nevelés-oktatás hivatalos dokumentálására** csoportos fejlesztés esetében a csoportnapló (A.Tü.358.r.sz.), vagy azzal egyenértékű szerkesztett nyomtatvány szolgál. A „Haladási napló" c. részben rögzítjük heti bontásban a csoportos foglalkozások megnevezését, témakörét, a tevékenységek tartalmát, és a foglalkozás vezetőjének megjegyzéseit. Az „Egyéni fejlesztési terv" rovataiba a tanulóval kapcsolatos

feljegyzéseket rögzítjük. Az egyéni fejlesztési tervek nem a csoportnaplóban, hanem külön dokumentumként az Egyéni fejlesztési naplóban kerülnek rögzítésre.
A tanév végi értékeléshez a 3 példányos „Értékelési lap" (A.Tü.352.r.sz.) nyomtatványt használjuk, amely egyben a tanuló bizonyítványaként is szolgál, és amelynek egyik példányát a szülő az adott tanítási év végén vesz át. A szöveges értékelés másik két példánya a csoportnaplóhoz, illetve a törzslaphoz csatolandó. Az egyéni fejlesztési tervek számára sem készült nyomtatvány, ezért bármely tanmenet nyomtatvány vagy hivatalos bélyegzővel és aláírással ellátott kis füzet használható erre a célra.

VI.9. A bekerülés feltételei

A fejlesztő nevelés-oktatásban azok a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek részesülnek, akiket Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat erre a képzési formára javasol. A beiratkozás folyamatos. A szakértői bizottság által kiadott véleményben szerepelnie kell a gyermek súlyos, halmozott fogyatékosságának megállapítása, BNO kóddal is jelölve. A gyermek fejlesztésére kijelölt Intézményként az ÉFOÉSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézmény, illetve annak valamelyik telephelye legyen kijelölve. Ha a gyermek más intézményi ellátásából érkezett, akkor szükségesnek tartjuk, hogy intézményünk munkatársai segítségével a csoportba kerülés előtt egy komplex vizsgálat keretében megismerjük a gyermek képességeit.

VI.9. A tanulói jogviszony megszűnése

A fejlesztő nevelés-oktatásból a gyermekek csak szakértői bizottsági javaslatra, intézményi vagy szülői kezdeményezésre kerülhetnek más intézménybe. A tanulói jogviszony egyéb esetekben, a köznevelési törvényben meghatározott tankötelezettségi korhatár elérésével szűnik meg.

VI.10. Tárgyi feltételek

Az intézmény telephelyein (5 telephely a megyében) lévő csoportszobák, fejlesztőszobák, mozgásfejlesztő termek, szülői váró, konyhák, udvar jól felszereltek, korszerűek. Minden

tekintetben megfelelnek az oktatás tárgyi feltételeinek. A fejlesztő nevelés-oktatás feladatainak ellátásához az intézmény rendelkezik a 4/2010.(I.19.) KM rendelet 3. sz. melléklete által előírt helyiségekkel, eszközökkel és felszerelésekkel.

VII. Intézményi kapcsolattartások módja

Intézményünk elsősorban a szülőkkel, másodsorban a szakértői bizottsággal, illetve egyéb intézményen kívüli szakemberekkel, és társintézmények szakembereivel tartja a kapcsolatot. Kiemelt figyelmet fordítunk egyrészt a gyermekeinket **fogadó iskolák, nappali ellátók** feltérképezésére. Mivel a súlyosan, halmozottan sérült gyermekek ellátása még mindig probléma, fontosnak tartjuk különböző fórumok (szakmai munkacsoportok, intézménylátogatások) szervezését.

A szülőkkel való kapcsolattartás módja:

- személyesen, akár naponta is, vagy előre egyeztetett időpontban.
- szülői értekezleten évente 2 alkalommal,
- telefonon, levélben, vagy e-mailben.

Pedagógusok egymás közötti kapcsolattartásának módja:

- napi szinten a gyermek közvetlen fejlesztésében résztvevő kollégák esetén,
- havonta egy munkaértekezleten,
- év elején, félévkor, és év végén tartott értekezleten,
- egyéb esetekben telefonon, e-mailben.

Intézményvezető és pedagógusok közötti kapcsolattartás módja:

- havi munkaértekezletek alkalmával,
- év elején, félévkor, és év végén tartott értekezleten,
- egyéb esetekben telefonon, e-mailben, illetve személyesen is előre egyeztetett időpontban.

Intézményvezető és fenntartó közötti kapcsolattartás módja:

- havi munkaértekezletek alkalmával,
- év elején, félévkor, és év végén tartott értekezleten,
- egyéb esetekben telefonon, e-mailben, illetve személyesen is előre egyeztetett időpontban.

VIII. Egészségfejlesztéssel, környezetvédelemmel kapcsolatos feladatok

„Az egészség a teljes testi, lelki és szociális jóllét állapota, és nem csupán a betegség hiánya. A fogyatékosság nem zárja ki az egészséget. Az ENSZ definíciója szerint „az egészség megőrzése olyan fogalom, amely az egészséget elősegítő életmód, és az ezt ösztönző társadalmi, gazdasági, környezeti és személyes tényezők támogatását öleli fel. Vagyis az egészséget szolgáló magatartásnak két alapvető formája van: az egyéni (tanácsadás, nevelés, klinikai beavatkozás) és a közösségi (egészséggazdasági, társadalmi, kulturális, természeti és technikai feltételek javítása)"[3]

Az egészségfejlesztés célja, hogy az oktatásban minden gyermek és tanuló részesüljön a teljes testi-lelki jólétben, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan megóvó és fejlesztő, az intézményünk mindennapjaiban jelen lévő egészségfejlesztő tevékenységekben. Kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek, tanulók egészséghez, biztonsághoz való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen az egészséges táplálkozás, a mindennapos testmozgás, a baleset-megelőzés, az elsősegélynyújtás és a személyi higiéné területére terjednek ki. Minden telephelyen szelektív szemétgyűjtést végzünk.

A telephelyeken folyó egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait. Közreműködünk a tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében a Gyermekjóléti Szolgálattal, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

A cél érdekében a következő tevékenységeket valósítjuk meg:

- Tanácsadás a szülőknek.
- Gyermekvédelmi tanácsadás.
- Szakszerű pszichológiai ellátáshoz jutás segítése.
- Egészségvédelmi témák beemelése a napi feladatokba.
- A pedagógusok, szülők számára egészségvédelemmel kapcsolatos internetes cikkek, kézikönyvek, szakanyagok biztosítása.

[3] https://hu.wikipedia.org/wiki/Eg%C3%A9szs%C3%A9g

- Egészséges, tiszta környezet biztosítása.
- A mindennapos testmozgás megvalósítása.
- Jó idő esetén a szabad levegőn történő testmozgás előnyben részesítése.
- Rendezvények szervezése pl: Föld napja, sportnap, egészséghét-projekt stb.
- A tisztálkodás igényének kialakítása (fogmosás, kézmosás, váltócipő, ruházat).
- Szűrővizsgálatok szervezése
- Egyéni igény szerinti orvosi vizsgálatok, tanácsadások megszervezése.
- Prevenciós tevékenységek.

IX. Esélymegerősítő intézkedéseink

Intézményünkben az esélyteremtő intézkedéseknél figyelembe vettük az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, és a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény rendelkezéseit.

Az intézményünk integráltan nem nevelhető sajátos nevelési igényű tanulókat lát el pedagógiai szakszolgálati alapfeladatok területén, illetve fejlesztő nevelés-oktatásban. Alapvető cél, hogy biztosítsuk az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Az intézmény szolgáltatásaihoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl célul tűztük ki az esélyteremtést, támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását a hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében az intézmény minden tevékenysége során:

- a beiratkozásnál
- tanításban, ismeretközvetítésben
- a gyerekek egyéni fejlesztésében
- az értékelés gyakorlatában
- tanulói előmenetelben
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében
- a humánerőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében
- a partnerség-építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

X. Záró dokumentumok

X.1. Záradékok és hatályba lépés

A Pedagógiai programot évente felül kell vizsgálni és a hatályos jogszabályoknak megfelelően módosítani. Ennek határideje minden év augusztus 31-e.
Ezen kívül módosítás történhet:

- ha az oktató-nevelő munkát végző pedagógusok több mint 50%-a kezdeményezi,
- az intézmény vezetője kezdeményezi,
- fenntartó kezdeményezi,
- törvényi változások miatt,
- intézményi nevelő-oktató munkában, célcsoportban történő változás miatt,
- szülői javaslat okán.

A módosított pedagógiai programot el kell fogadtatni az intézményi dolgozókkal, szülőkkel, vagy képviselőjükkel, az intézményvezetővel és a fenntartóval is.
A pedagógiai program átfogó értékelését és felülvizsgálatát – ha azt törvény előbb nem írja elő – minden intézményvezetői ciklus kezdetekor el kell végezni.

A pedagógiai program érvényességi ideje: 2021. szeptember 01. napjától hatályos és legfeljebb 2026. augusztus 31-ig érvényes.

A pedagógiai programot a mellékletben található „Legitimációs lap" tanúsága szerint az adott közösségek elfogadták.
Az ÉFOÉSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai, Módszertani Intézmény Pedagógiai Programját a mai napon jóváhagyom.

Nyíregyháza, 2021. augusztus 24.

ÉFOÉSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egységes Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézmény * NYÍREGYHÁZA * OM: 200 445

.....

*Intézményvezető

X.2. Legitimációs záradék

1. A pedagógiai programot a 2021. május 28-án az ÉFOÉSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesület elnöksége elfogadásra javasolta.

Kelt: Nyíregyháza, 2021. május 28.

Hankóné Tóth Olga

Egyesület Elnöke

ÉFOÉSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete Nyíregyháza

2. A pedagógiai programot a nevelőtestület 2021. augusztus 24-én tartott tanévnyitó értekezletén elfogadta és jóváhagyásra javasolta.

Kelt: Nyíregyháza, 2021. augusztus 24.

Dénes Rita

Intézményvezető

EFOÉSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egységes Gyógypedagógiai, Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézmény * NYÍREGYHÁZA * OM: 200 445